رئیس انجمن علمی طبیعت‌گردی ایران پاسخ داد؛

چرا صنایع دستی از زندگی خانواده ایرانی حذف شده است؟

■ رئیس انجمن علمی طبیعت‌گردی ایران گفت: یک از دلایل حذف صنایع دستی از زندگی خانواده ایرانی این است که بخشی از این صنایع به عنوان کالاهای لوکس شناخته می‌شود و اکثر خانوار ایرانی توان تهیه آن را ندارند.

گروه گردشگری – فرید جواهرزاده در پاسخ به این سوال که چرا صنایع دستی از زیست مردم حذف شده، خاطرنشان کرد: یک از دلایل آن فاخر بودن صنایع دستی است. با توجه به مشکلات اقتصادی جامعه نه تنها صنایع دستی بلکه گردشگری هم در سبد خانوار ایرانی جایی ندارد. موضوعاتی مانند خوراک، تحصیل، سلامتی و معیشت به اولویت‌های زندگی خانوارهای ایرانی تبدیل شده است.

با این شرایط نمی‌توان توقع داشت که صنایع دستی میان خانوار ایرانی جایگاه بالایی داشته باشد و در اولویت آنان قرار بگیرد. وی در خصوص نقش برگزاری نمایشگاه صنایع دستی در رونق این صنعت اظهار کرد: فلسفه برگزاری نمایشگاه معرفی، اطلاع‌رسانی و بازاریابی محصولات صنایع دستی است. در حال حاضر صنایع دستی بخش مغفول مانده از معرفی جاذبه‌های گردشگری است که بی‌توجهی‌های زیادی به آن صورت گرفته است. جواهرزاده افزود: اگر بتوانیم از صنایع دستی فاخری که در نقاط مختلف ایران تولید می‌شود به عنوان نماد سوغات یا برای استفاده خانواده‌ها در فرایند روزمره زندگی‌شان استفاده کنیم، در رونق این صنعت مساعدت کرده‌ایم. رئیس انجمن علمی طبیعت‌گردی ایران تصریح کرد: بخشی از صنایع دستی ما عامه‌پسند نیست یا معرفی عامه‌پسندی ندارد. همچنین به وجه کاربردی آن توجه نشده است. گردشگری و توریسم ۶ رکن اصلی دارد که یک بخش آن به هدایا و سوغات سفر مربوط می‌شود. در واقع اگر گردشگر به خرید و تهیه سوغات مبادرت نکند، سفرش به سرانجام نرسیده است. اگر این موضوعات را در کنار یکدیگر قرار دهیم صنایع دستی ما می‌تواند از جایگاه بالاتری برخوردار باشد. جواهرزاده یادآور شد: نمایشگاه صنایع دستی باید چند هدف اصلی را دنبال کند. ۲ سال شرایط کرونایی کسب و کارهای مختلف اعم از صنایع دستی و گردشگری را با تعطیلی مواجه کرده است. در این ۲ سال مشکلاتی برای بخشی از کسب و کارها به وجود آمده که صنایع دستی هم از این وضعیت ضرر و زیان زیادی دیده است. یکی از اهداف برگزاری این نمایشگاه می‌توانست بازگشت مجدد صنایع دستی به جریان رونق اقتصادی باشد.

وی ادامه داد: همچنین یکسری دستی فرصت مغتنمی برای پر کردن اوقات فراغت زائران و گردشگران ایجاد کرد. در حال حاضر مشهد در پیک سفر و ورود زائران به سر می‌برد. خیلی اوقات انتقاد می‌شود که مشهد برای پر کردن اوقات فراغت زائران برنامه‌ای ندارد؛ در حالی که نمایشگاه صنایع دستی می‌توانست یکی از این برنامه‌ها برای زائران باشد. جواهرزاده عنوان کرد: شهرداری و مدیریت شهری مشهد باید در این خصوص نمایشگاه اطلاع‌رسانی خوبی داشته اما با تک‌صدایی نمی‌توان این اتفاق را رقم زد. شهرداری مشهد، صداوسیمای استان و سایر مراکز اثرگذار باید به موضوع ورود کنند و دست به دست یکدیگر دهند تا در برگزاری چنین برنامه‌هایی اطلاع‌رسانی لازم انجام شود.

بخشی از صنایع دستی ما عامه‌پسند نیست یا معرفی عامه‌پسندی ندارد. همچنین به وجه کاربردی آن توجه نشده است. گردشگری و توریسم ۶ رکن اصلی دارد که یک بخش آن به هدایا و سوغات سفر مربوط می‌شود. در واقع اگر گردشگر به خرید و تهیه سوغات مبادرت نکند، سفرش به سرانجام نرسیده است. اگر این موضوعات را در کنار یکدیگر قرار دهیم صنایع دستی ما می‌تواند از جایگاه بالاتری برخوردار باشد

نگاه‌ها به صنایع دستی باید حمایت‌گر باشد

جواهرزاده ادامه داد: صنایع دستی نباید به فراموشی سپرده شود. نگاه به این بخش باید همراه با حمایت‌گری باشد. آیین‌نامه‌ها و ضوابطی در این خصوص تدوین شده که باید به آن پرداخته شود. به عنوان مثال در گذشته دستگاه‌های اجرایی ملزم شده بودند برای تهیه هدایا از صنایع دستی استفاده کنند.

اگر می‌خواهیم برای خانواده و فرزندان خود هدیه‌ای برای تولد و یا تقدیر از آنان بگیریم، چه اشکالی دارد از صنایع دستی استفاده کنیم. یک زمانی برای اینکه فرهنگ کتاب‌خوانی در ایران باب شود، از کتاب برای هدیه و تقدیر استفاده می‌شد که نتیجه خوبی هم در پی داشت. این رویه در صنایع دستی نیز باید فرهنگ‌سازی شود تا صنایع دستی به زندگی خانوار ایرانی بازگردد.

انصراف روسیه از میزبانی «اکسپو ۲۰۳۰» و نامزدی آمریکا

گروه گردشگری – روسیه که تا پیش از جنگ اوکراین برای کسب میزبانی نمایشگاه جهانی ۲۰۳۰ خیلی مصمم به نظر می‌رسید، تصمیم خود را مبنی بر انصراف داوطلبانه از نامزدی میزبانی این نمایشگاه در مسکو، به دفتر بین‌المللی نمایشگاه‌ها (BIE) اعلام کرده است.

میخاییل میشوستین – نخست وزیر فدراسیون روسیه – در نامه‌ای خطاب به دبیرکل BIE، دیمیتری اس کرکنتز، دلایل انصراف این کشور را از نامزدی اکسپو ۲۰۳۰ بیان و ابراز امیدواری کرده است که این کشور در آینده بار دیگر نامزد میزبانی اکسپو باشد.

میزبان هر دوره از اکسپوهای جامع جهانی معمولا هفت سال زودتر، از میان پنج نامزد نهایی انتخاب می‌شود. کشور میزبان نمایشگاه جهانی ۲۰۳۰ نیز توسط ۱۷۰ کشور عضو BIE طی یکصد و هفتاد و سومین مجمع عمومی سازمان که قرار است در اواخر سال ۲۰۲۳ برگزار شود، انتخاب خواهد شد. نامزدهای میزبانی اکسپو ۲۰۳۰ تا ۷ سپتامبر ۲۰۲۲ فرصت دارند تا پروژه اکسپو خود را در قالب یک پرونده توجیهی، برای حضور در این رای‌گیری ارایه کنند. سپس BIE از اوایل سال ۲۰۲۳ امکان سنجی و بررسی دوام هر پروژه نامزدی را ارزیابی می‌کند.

روسیه (برای مسکو)، در کنار کره جنوبی (برای بوسان)، ایتالیا (برای رم)، اوکراین (برای اودسا) و عربستان سعودی (برای ریاض) یکی از پنج نامزد میزبانی اکسپو ۲۰۳۰ محسوب می‌شد. فعالیت جدی روس‌ها برای به‌دست آوردن این میزبانی، بویژه تبلیغات پاویون این کشور در اکسپو ۲۰۲۰ دبی (که به‌دلیل همه‌گیری بیماری کووید در ۶ ماه از سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ برگزار شد)، به‌گونه‌ای بود که بسیاری تصور کردند پس از میزبانی ژاپن برای اکسپو ۲۰۲۵ (در شهر اوزاکا)، میزبانی روسیه (مسکو) برای اکسپو ۲۰۳۰ حتمی است. حالا اما با این انصراف مشخص شد که نه تنها این‌طور نیست، بلکه در رقابت میزبانی آن دوره از اکسپو که همانند میزبانی جام جهانی یا المپیک، با رای‌گیری رسمی از نمایندگان کشورها برگزار خواهد شد، روسیه اصلا دیگر حضور نخواهد داشت. این در حالی است که درباره انصراف یا تداوم نامزدی دیگر نامزد پنج‌گانه‌ی این دوره از اکسپو، یعنی اوکراین که درگیر جنگ با روسیه است، هنوز اطلاعاتی منتشر نشده است.

از سوی دیگر، برای اکسپو تخصصی بین‌المللی (میان‌دوره‌ای) ۲۰۲۷ نیز که آن‌هم قرار است بنا بر شرایط جغرافیایی کشور برنده میزبانی، در ماه‌هایی از سال ۲۰۲۷ یا ۲۰۲۸ برگزار شود، ایالات متحده آمریکا (برای مینه‌سوتا)، اسپانیا (برای مالاگا)، تایلند (برای پوکت)، صربستان (برای بلگراد)، و آرژانتین (برای باریلوچه) پرونده‌های نامزدی خود را به BIE ارایه کرده‌اند.

بنا بر اعلام، پرونده‌های نامزدی ایالات متحده با موضوع "افراد سالم، سیاره سالم: تندرستی و رفاه برای همه"، تایلند با موضوع "آینده زندگی: زندگی در هماهنگی، به اشتراک گذاری رفاه"، صربستان با موضوع "بازی برای بشریت: ورزش و موسیقی برای همه"، اسپانیا با موضوع "عصر شهری: به‌سوی شهر پایدار" و آرژانتین با موضوع "طبیعت + فناوری = انرژی پایدار" ارایه شده است. در پایان مرحله بررسی پروژه‌ها، کشورهای عضو BIE، بر اساس اصل یک کشور یک رای، کشور میزبان این دوره از اکسپو را با رای مخفی، در طول یکصد و هفتاد و دومین مجمع عمومی BIE در ماه ژوئن آتی انتخاب خواهند کرد. نامزدی آرژانتین برای این دوره از اکسپو تخصصی بین‌المللی در حالی است که پس از آخرین نمایشگاه اکسپو از این جنس در سال ۲۰۱۷ و در شهر آستانه (نورسلطان) قزاقستان با موضوع «انرژی آینده»، قرار بود دور بعدی آن در سال ۲۰۲۳ در بوینوس آیرس آرژانتین برگزار شود. این کشور در رای‌گیری ۱۵ نوامبر سال ۲۰۱۷ برای میزبانی این دوره از اکسپو برنده شده بود. این برای نخستین بار بود که قرار بود نمایشگاه BIE در آرژانتین برگزار شود و همچنین برای نخستین بار در آمریکای لاتین از زمان تاسیس BIE. با این حال در اکتبر ۲۰۲۰ سال، آرژانتین در آغازین هفته‌های همه‌گیری COVID-۱۹ اعلام کرد که به‌دنبال این اتفاق و بحران مالی قابل پیش‌بینی متعاقب آن، برای این کشور مقدور نیست که اکسپو ۲۰۲۳ را طبق برنامه برگزار کند.

جالب است که در آن دوره از رقابت کسب میزبانی، آرژانتین برای میزبانی بوینوس آیرس، ایالات متحده آمریکا را برای میزبانی میناپولیس در ایالت مینه‌سوتا، به‌طور قاطع شکست داده بود. اما حالا آرژانتین برای کسب میزبانی در شهر دیگری از این کشور، باید دوباره با ایالات متحده آمریکا به‌عنوان یکی از کشورهای نامزد میزبانی برای همان شهر انتخابی خود در چند سال پیش، رقابت کند.

کشف انگشتر وایکینگ‌ها در حراجی

گروه گردشگری – انگشتر طلای وایکینگ به طور غیرمنتظره‌ای در انبار «جواهرات ارزان» حراج آنلاین پیدا شد.

یک زن در نروژ در یک حراج آنلاین تعداد زیادی جواهرات ارزان قیمت خریداری کرد که بعد از بررسی، باستان‌شناسان این احتمال را می‌دهند که حلقه بزرگ و طلایی ساخته شده از رشته‌های فلزی پیچ خورده که در میان این جواهرات قرار دارد، ممکن است بیش از ۱۰۰۰ سال قدمت داشته باشد و زمانی متعلق به یک رئیس قدرتمند وایکینگ بوده باشد.

ماری اینگلین هسکستاد، که در غرب نروژ زندگی می‌کند، به روزنامه برگن گفت: حلقه طلا را در میان چندین جواهرات ارزان قیمت و زیورآلاتی که با هم به صورت آنلاین به حراج گذاشته شده بودند، پیدا کردم. این بسته را در حالی که در یک جعبه موز مقوایی قدیمی بسته‌بندی شده بود، خریدم. در میان اشیائی که در این جعبه قرار داشت، حلقه‌ای طلایی نظرم را جلب کرد. سنگین بود و طلایی و می‌درخشید.

هسکستاد پس از نشان دادن آن به خانواده‌اش، به مقر حکومت منطقه‌ای خود، واقع در شهر برگن در شهرستان وستلند، رفت و آن را به باستان‌شناسان آنجا نشان داد. هنگامی که آن‌ها حلقه را تجزیه و تحلیل کردند، تیم از سبک متمایز آن تأیید کرد که این حلقه یک حلقه طلا از اواخر عصر آهن در اسکاندیناوی (پس از حدود ۵۵۰ پس از میلاد) و شاید از عصر وایکینگ‌ها (پس از حدود ۷۰۰ پس از میلاد) است.

باستان‌شناس و مشاور ارشد بخش میراث فرهنگی شهرستان وستلند به لایو ساینس گفت: این انگشتر بزرگی است که مردی به دست می‌کرد. «یکی از بچه‌های موزه آن را روی انگشت شست خود گذاشت.» تاکنون حلقه‌های مشابهی از جنس طلا و نقره یافت شده که دارای پیچش رشته‌های پهن و باریک فلزی هستند. چنین حلقه‌هایی اغلب در گورهای وایکینگ‌ها یافت می‌شد. ممکن است این انگشتر یک بار از چنین قبری بیرون آمده و پس از مرگ فردی که آن را پیدا کرده است با اشیاء دیگر مخلوط شده باشد.

دفتر او با مردی که حراج آنلاین را برگزار کرده بود تماس گرفت و او به آن‌ها گفت که انگشتر و همچنین جواهرات دیگر را از یک مغازه عتیقه فروشی در نروژ خریداری کرده است، اما ممکن است کالای ارزشمند از جای دیگری در اسکاندیناوی مانند سوئد یا دانمارک منشا گرفته باشد.

باستان‌شناسان فکر می‌کنند حلقه طلا بین ۱۰۰۰ تا ۱۳۰۰ سال پیش ساخته شده است و زمانی متعلق به یک رئیس قدرتمند وایکینگ بوده است. این انگشتر حدود ۰.۴ اونس (۱۱ گرم) وزن دارد یا تقریباً سه برابر بیشتر از یک حلقه طلای ساده مدرن است. کارشناسان موزه دانشگاه برگن اکنون مشغول حفاظت از انگشتر هستند و تا چند ماه دیگر در آنجا به نمایش گذاشته می‌شود.

به بهانه سالگرد ثبت جهانی هورامان؛

این منظر جهانی، آن میراث جهانی نشود!

گروه گردشگری – پرونده منظر فرهنگی، تاریخی و طبیعی اورامانات در دو استان کرمانشاه و کردستان با ۴۰۹ هزار هکتار – ۱۰۶ هزار و ۳۰۷ هکتار عرصه و ۳۰۳ هزار و ۶۲۲ هکتار حریم – پس از پنج سال تلاش شبانه روزی سرانجام پنجم مرداد سال گذشته در سازمان یونسکو به ثبت جهانی رسید.

در منطقه ثبت جهانی شده هورامان، ۷۰۰ روستا با معماری خاص و اغلب بافت پلکانی وجود دارد که در آن مردمانی اصیل و با فرهنگ، آداب و رسوم و آیین های غنی زندگی می کنند که قرن های زیادی را در تعامل با طبیعت بکر و مسحور کننده اطراف خود روزگار گذرانده اند.

منظر فرهنگی، تاریخی و طبیعی هورامان در حالی به عنوان بیست و ششمین اثر ایران به ثبت جهانی رسید که زیبایی های منحصر بفردش می تواند چشم گردشگران جهانی را به خود خیره کند و ظرفیت بسیار مهمی برای رونق گردشگری و جان بخشیدن به اقتصاد بخشی از مردم در منطقه غرب ایران باشد، اما از همان ابتدا به نظر می رسید که در این راه اما و اگرهایی هم وجود داشته باشد.

پیش از ثبت جهانی شدن هورامان، کرمانشاه یک اثر ثبت جهانی شده دیگر هم داشت و آن هم کتیبه داریوش در بیستون است که حدود ۱۶ سال پیش به ثبت جهانی رسید، اما طی این سالها دستاورد ملموسی از این ثبت جهانی برای مردم منطقه بدست نیامده و نتوانسته با جذب تعداد بالای گردشگران داخلی و خارجی در معیشت مردم این منطقه تحولی ایجاد کند.

با ثبت جهانی منظر فرهنگی، تاریخی و طبیعی هورامان این نگرانی هم درباره این منطقه بوجود آمد که نتوانیم از این رخداد بزرگ هم دستاورد چندانی کسب کنیم و در مقابل فرهنگ اصیل مردمان خونگرم و با صفای این منطقه و معماری خاص و زیبای آن هم به واسطه رفت و آمد گردشگران به خطر بیافتد و دچار تغییری شود.

با در نظر گرفتن این مسائل، به مناسبت یک سالگی ثبت جهانی هورامان به سراغ مدیر این پایگاه جهانی رفتیم تا از دستاوردهای ثبت یکساله این منظر باشکوه فرهنگی، تاریخی و طبیعی باخبر شویم.

پویا طالب نیا با گرامیداشت یک سالگی ثبت جهانی هورامان، اعلام کرد: ثبت جهانی هورامان در پنجم مرداد سال گذشته مقارن با شیوع بیماری کرونا بود و این مسئله شوک بزرگی را به گردشگری منطقه وارد کرده بود، اما با فروکش شدن این بیماری در اواخر سال دوباره شاهد حجم بالای ورود گردشگر به هورامان بودیم.

وی با تاکید براینکه ثبت جهانی هورامان باید دستاوردهایی برای مردم این منطقه داشته باشد، عنوان کرد: براین اساس از همان ابتدا به سراغ نهادهای علمی استان آمدیم و در این رابطه با دانشگاه رازی تفاهم نامه‌ای را منعقد کردیم که طی آن برگزاری یک نشست بین المللی با ۱۸ پیش نشست در دستورکار قرار گرفت که در روزهای گذشته آن را برگزار کردیم و به نظرم دستاورد بسیار خوبی بود.

مدیرپایگاه جهانی هورامان راه اندازی پژوهشکده هورامان شناسی، مرکز اسناد هورامان و نمایشگاه عکس هورامان را از دیگر دستاوردهای مثبت این تفاهم نامه عنوان کرد و افزود: قطعا بازخورد این اقدامات فرهنگی را نمی توان در مدت کوتاهی دید، بلکه در درازمدت دیده خواهد شد.

وی در ادامه این گفت و گو عنوان کرد: متاسفانه در سنوات گذشته بخش هایی از بافت های اصیل روستاهای خانقاه، نودشه، نوسود، دشه و... آسیب دیده، بنابراین تلاش داریم که دوباره شاهد یک معماری اصیل در این منطقه باشیم، اما در مدت یکسال نمی توان اتفاقاتی که طی یکی دو دهه افتاده را اصلاح کرد و به زمان نیاز است.

به گفته این مسئول، برای حل مشکل آسیب دیدگی بافت اصیل در روستاهای این منطقه نیاز به پیچیده شدن یک نسخه علمی باهمکاری دانشگاه ها و نهادهای علمی استان امکانپذیر است.

وی یکی دیگر از برنامه های مهم این پایگاه جهانی را برنامه ریزی برای آسیب شناسی منطقه در حوزه های فرهنگی، محیط زیستی، طبیعی و... خواند و افزود: از طرف دیگر بنا داریم محورهای گردشگری جدیدی را در این منطقه تعریف و به گردشگران معرفی کنیم.

طالب نیا یادآورشد: علیرغم اینکه هورامان منطقه بسیار وسیعی را در کرمانشاه در بر می گیرد و شامل چهار شهرستان است که هرکدام ظرفیت های بی نظیری برای جذب گردشگر دارند، اما متاسفانه در سالهای گذشته تمرکز گردشگری به چند نقطه منحصر شده که بدنبال چاره اندیشی برای آن هستیم.

وی ادامه داد: این منطقه را ثبت جهانی کرده ایم که همه از آن منتفع شوند، بنابراین نیاز است سایر ظرفیت های گردشگری این منطقه را هم بشناسانیم که در این رابطه در حال انجام مطالعاتی هستیم تا محورهای جدید گردشگری در منطقه معرفی شود.

مدیرپایگاه جهانی هورامان تاکید کرد: در هر شهرستان این منطقه می توان یک یا دو محور گردشگری را معرفی کرد که این مسئله باعث می شود هم در ایام پیک گردشگری با حجم بالای گردشگران خارج از ظرفیت یک منطقه روبرو نشویم و هم اینکه به سایر مناطق ورود گردشگر داشته باشیم.
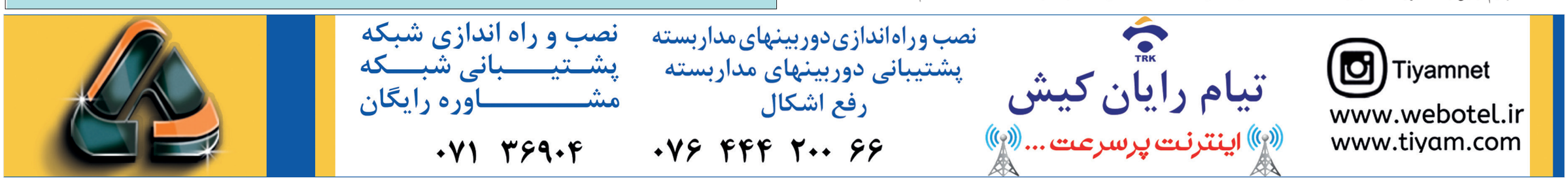
وی متذکرشد: البته این مسئله با احتیاط ویژه ای صورت می گیرد، چرا که تمام تلاش ما حفظ اصالت کامل فرهنگی، نوع معیشت و معماری دست نخورده منطقه است که در این راستا هم برنامه ریزی هایی خواهیم داشت تا به مردم منطقه آموزش هایی را داشته باشیم.